

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 155/2018-45

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. augusta 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Tomášom Zbojom, Kuzmányho 4, Martin, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Žiline č. k. 5 Co 88/2016-1324 z 29. novembra 2016 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 122/2017 z 18. decembra 2017 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 122/2017 z 18. decembra 2017 p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 122/2017 z 18. decembra 2017 z r u š u j e a v e c v r a c i a t o m u t o s ú d u n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 390,50 € (tristodevät'desiat eur a päťdesiat centov) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. Tomáša Zboju, Kuzmányho 4, Martin.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením zo 16. mája 2018 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 Co 88/2016-1324 z 29. novembra 2016 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Cdo 122/2017 z 18. decembra 2017 [(ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“) (spolu aj „napadnuté rozhodnutia“)]. Vo zvyšnej časti sťažnosť odmietol.

2. Sťažovateľ v podanej sťažnosti uvádza, že Okresný súd Martin (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 7 C 53/10-1289 z 28. októbra 2015 vyporiadal bezpodielové spoluvlastníctvo manželov (ďalej len „BSM“). Na základe podaného odvolania sťažovateľa rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil. Sťažovateľ podal proti napadnutému rozsudku odvolacieho súdu dovolanie, ktoré najvyšší súd ako procesne neprípustné odmietol. V podanej sťažnosti sťažovateľ namieta, že okresný

súd sa nezaoberal príslušenstvom rodinného domu, ktorý prikázal do vlastníctva sťažovateľa, pričom toto príslušenstvo tvorí súčasť pozemku vo výlučnom vlastníctve sťažovateľa, a teda nemôže patriť do BSM. Hodnota rodinného domu bola podľa znaleckého posudku [REDACTED] stanovená na sumu 148 451 €, ktorá však zahŕňa aj hodnotu príslušenstva. Okresný súd sa podľa sťažovateľa vôbec nevysporiadal s otázkou a vznesenou námietkou ocenenia rodinného domu, a teda že od vyhotovenia znaleckého posudku do vydania rozhodnutia vo veci samej prešli štyri roky, ako ani s predloženými vyjadreniami realitných kancelárií, kde hodnota domu bola uvádzaná v rozmedzí 80 000 € a 90 000 €, zatiaľ čo súdom zistená hodnota bola 148 451 €. Podľa sťažovateľa závažným porušením jeho procesných práv bol aj *„nezákonný postup súdu, ktorý po vypracovaní znaleckého posudku [REDACTED] na ocenenie pozemku [REDACTED] (hodnota 30.000,- €) dal vypracovať ďalší znalecký posudok znalcom [REDACTED] č. 32/2013, pričom tento ohodnotil hodnotu pozemku na sumu 16.400,- €. Súd v danom smere aj napriek naliehaniu žalovanej strany nedal spracovať kontrolný znalecký posudok a to aj napriek takto markantne rozdielne určenej zostatkovej hodnote. Súd návrh žalovanej strany zamietol aj napriek predloženým vyjadreniam realitných kancelárií, ktoré určovali hodnotu pozemku na 21 až 25 za 1 m².“* Sťažovateľ ďalej namieta, že okresný súd v rozpore s vykonaným dokazovaním nezahrnul do celkovej masy BSM pôžičku vo výške 39 714 € od matky žalovaného [REDACTED]. V ďalšom sťažovateľ uvádza, že okresný súd pri vypořiadaní BSM vôbec nezohľadnil majetok patriaci sťažovateľovi vynaložený na majetok patriaci do BSM. Sťažovateľ nesúhlasí ani s postupom okresného súdu pri vyhodnocovaní peňažných prostriedkov vo výlučnom vlastníctve sťažovateľa nachádzajúcich sa na viacerých bankových účtoch, keď podľa jeho názoru právny názor súdu vychádza len z jednostranného tvrdenia žalobkyne bez predloženia dôkazov. Súd prvej inštancie sa podľa sťažovateľa nezaoberal ani finančnými prostriedkami z poisťnej zmluvy v [REDACTED], ktoré neboli vôbec predmetom dokazovania. Podľa sťažovateľa okresný súd nezohľadnil skutočnosť, že sťažovateľ sa nachádza v stave hmotnej núdze a nemá finančné prostriedky na to, aby za vypořiadanie BSM vyplatil žalobkyni sumu 66 279 €, čím okresný súd vytvoril *„stav neodkladného súdneho výkonu rozhodnutia predajom nehnuteľnosti vo vlastníctve žalovaného“*. Napokon sťažovateľ namieta nepreskúmateľnosť napadnutého rozsudku okresného súdu pre nedostatok dôvodov. Vo vzťahu k odvolaciemu rozsudku sťažovateľ

uvádza, že „*Odvolaací súd i napriek obsiahlejšiemu zdôvodneniu rozhodnutia, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, rozhodoval tendenčne a v jednej línii právnych názorov prevzatej z prvostupňového rozhodnutia bez reflexie na právne argumenty odvolania. Takýto postup má za následok nepresvedčivosť rozhodnutia.*“. Sťažovateľ preto považuje aj rozsudok odvolacieho súdu za nepreskúmateľný a namieta skutočnosť, že dovolací súd sa vôbec nezaoberal dovolacím dôvodom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), odvolávajúc sa na právny názor veľkého senátu najvyššieho súdu vyjadrený v uznesení sp. zn. 1 V Cdo 2/2017 z 19. apríla 2017, podľa ktorého je kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle § 420 a § 421 CSP neprípustná. Uvedený právny názor považuje sťažovateľ za nezákonný a protiústavný, keďže Civilný sporový poriadok vo svojich ustanoveniach ku kumulácii dôvodov dovolania nič neuvádza. Podľa sťažovateľa najvyšší súd týmto nad rámec svojich kompetencií a oprávnení zasahuje do zákonodarnej moci, čo je protiústavné a zároveň tým dochádza k porušeniu práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie.

3. Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie označených práv (bod 1) napadnutými rozhodnutiami, napadnuté rozhodnutia a na ne nadväzujúce (bližšie neoznačené, pozn.) rozhodnutia zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie, priznal sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie vo výške 12 000 € a náhradu trov právneho zastúpenia na účet jeho právneho zástupcu. Sťažovateľ navrhol aj alternatívny petit, v ktorom sa dožadoval konštatovania porušenia ním označených práv (bod 1) len vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu, ktoré zároveň navrhol zrušiť, vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konania, priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie vo výške 12 000 € a náhradu trov právneho zastúpenia na účet jeho právneho zástupcu. Sťažovateľ zároveň navrhol, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutých rozhodnutí a všetkých na ne nadväzujúcich (bližšie neoznačených, pozn.) rozhodnutí.

4. Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadrila predsedníčka krajského súdu, ako aj predsedníčka najvyššieho súdu. V liste sp. zn. Spr 188/2018 zo 6. júna 2018 predsedníčka krajského súdu uviedla: „*Keďže v predmetnej záležitosti sa jedná takmer*

výlučne o bezprostredné právne posúdenie záverov súdu, nie je dobre možné zo strany krajského súdu ako inštitúcie (prostredníctvom jeho predsedu) zaujať konkrétne právne stanovisko. Z pozície predsedu krajského súdu mi totiž neprináleží posudzovať vecnú správnosť jednotlivých rozhodnutí tunajšieho súdu, vrátane posúdenia náležitostí ich odôvodnenia.“ Súčasťou tohto vyjadrenia bolo aj stanovisko predsedu odvolacieho senátu, ktorý v súvislosti s porušením sťažovateľom označených práv poukázal na priebeh odvolacieho konania a odôvodnenie rozsudku krajského súdu, ako aj odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu a zároveň uviedol, že je presvedčený, že k porušeniu označených práv sťažovateľa konaním a rozhodnutím krajského súdu nedošlo.

5. Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril najvyšší súd vo svojom stanovisku č. k. KP 3/2018-36 z 15. júna 2018, ktorý v podstatnom uviedol:

«3. *Rekodifikácia čiastočne zmenila koncepciu dovolania, ale úspešnosť dovolania je aj naďalej vymedzená kombinovane. Dovolanie musí spĺňať podmienky prípustnosti, zároveň musí byť daný jeden z dovolacích dôvodov. Na rozdiel od odvolania podmienky prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 CSP (predtým § 237 OSP) sú nielen dôvodmi (podmienkami) prípustnosti, ale aj jedným z dovolacích dôvodov podľa § 431 CSP (predtým § 241 ods. 2 písm. a/ OSP). Rovnaký postup posudzovania dovolania, t. j. najskôr prípustnosť, až následne dôvody dovolania, existoval aj za predchádzajúcej právnej úpravy. Nová právna úprava na tejto koncepcii teda nič nezmenila. Aj predchádzajúca právna úprava pripúšťala prípustnosť dovolania z dôvodov zmätočnosti, ako aj z iných dôvodov. Rovnako, ak dovolací súd zistil existenciu vady zmätočnosti, rozhodnutie zrušil a nesprávnym právnym posúdením sa už nezaoberal. Podľa dôvodovej správy k Civilnému sporovému poriadku „Zmena oproti doterajšej právnej úprave spočíva v tom, že otázka posúdenia odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe NS SR bude posúdená samotným dovolacím súdom, nie súdom odvolacím.“ Zásadná koncepčná zmena sa preto netýka problému kumulatívneho uplatnenia oboch dovolacích dôvodov, a preto tento dôvod nesvedčí vylúčeniu kumulácie.*

4. *V rovine civilného sporového konania sa súd dopustí porušenia princípu vyplývajúceho z článku 2 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ak ústavne nekonformným výkladom Civilného sporového poriadku, spočívajúcim vo vyvedení zákazu takého*

správania strany, ktorý nie je výslovne stanovený zákonom, a ktorý nemožno odôvodniť ani rozumnými a presvedčivými argumentmi, odoprie procesnému úkonu strany ako slobodnému prejavu jej vôle dôsledky, ktoré takýmto prejavom zamýšľala vyvolať.

4.1. Vyvodením zákazu kumulácie dovolacích dôvodov za uvedenej situácie dochádza nielen k porušeniu princípu, resp. zásady „čo nie je zakázané, je dovolené“, ale aj k porušeniu princípu del'by moci vyplývajúceho z princípu legality a k porušeniu základného práva strany na spravodlivé súdne konanie jeho neprípustným obmedzením. Ak je totiž k dispozícii viacero výkladov verejnoprávnej normy, treba zvoliť ten, ktorý vôbec, resp. čo najmenej zasahuje do toho ktorého základného práva či slobody (princíp „in dubio pro libertate“). Interpretácia zákona nemôže popierať zmysel a účel právnej úpravy a vo svojich dôsledkoch reštriktívne zasahovať do základných práv a slobôd, ktorých rešpektovanie je súčasťou základných princípov právneho štátu (uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II ÚS 142/2015 z 10. marca 2015). Pokiaľ Civilný sporový poriadok dáva strane k dispozícii dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, potom rozhodovanie o ňom ako aj posudzovanie splnenia predpokladov a podmienok jeho prípustnosti sa nemôže ocitnúť mimo ústavný rámec ochrany základných práv. To znamená, že dovolací súd je povinný interpretovať a aplikovať podmienky prípustnosti tohto opravného prostriedku tak, aby boli dodržané zásady práva na spravodlivý proces, t. j. aby nebolo zhoršované procesné postavenie strany, resp. jej možnosť domáhať sa využitím dovolania účinne ochrany svojho subjektívneho práva.

4.2. Ak teda Civilný sporový poriadok kumuláciu dôvodov prípustnosti dovolania (prípustných dovolacích dôvodov) v dovolaní výslovne nevyklučuje (nezakazuje) a pre vyvodenie takéhoto zákazu neexistujú ani rozumné a presvedčivé argumenty, potom za ústavne konformný výklad tejto otázky treba považovať taký, ktorý rešpektuje vyššie uvedené princípy, t. j. výklad, podľa ktorého je táto kumulácia prípustná. Absencia výslovného zákazu kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania nie je medzerou CSP, ale naopak je zámerom zákonodarcu, aby i po zmene právnej úpravy prijatím nového procesného kódexu bola naďalej akceptovaná všeobecne uznávaná a nespochybňovaná zásada procesného práva umožňujúca účinnú ochranu subjektívnych práv, t. j. zásada o možnosti uplatňovania tejto ochrany in eventum.

4.3. Najvyšší súd medzičasom zrevidoval stanovisko vyslovené v uznesení veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 19. apríla 2017 sp. zn. 1 VCdo 2/2017 a to uznesením veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. marca 2018 sp. zn. 1 VCdo 1/2018, v ktorom vyslovil, že kumulácia dovolacích dôvodov podľa § 420 a § 421 CSP je prípustná.»

6. K vyjadreniam krajského súdu a najvyššieho súdu zaujal stanovisko sťažovateľ, ktorý v podaní zo 16. júla 2018 v podstatnom uviedol: „*Pokiaľ ide o vyjadrenie sa Najvyššieho súdu Slovenskej republiky k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces a to podľa nás nezákonnou neprípustnosťou kumulácie dôvodov dovolania v zmysle § 420 a § 421 CSP, najvyšší súd Slovenskej republiky v znení tam uvedených skutočností sa v podstate stotožnil s vysloveným záverom sťažovateľa, že neprípustnosť dovolacích dôvodov vyslovených v uznesení veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky nie je správna a na základe čoho aj došlo k zrevidovaniu stanoviska veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, kedy tento prípustnosť kumulácie dôvodov pripustil. Vzhľadom na vyslovený záver Najvyššieho súdu Slovenskej republiky máme za to, že ústavná sťažnosť sťažovateľa je v danom smere dôvodná. Súhlasíme taktiež s upustením od ústneho pojednávania nakoľko máme za to, že minimálne v danom smere sa jedná o právne posúdenie veci.*

Pokiaľ ide o sťažnostný dôvod porušenia práva na spravodlivé súdne konanie v časti porušenia procesných práv žalovaného spočívajúceho v nezákonnom postupe súdu pri znaleckom skúmaní, preskúmateľnosti rozhodnutí v rozsahu výpočtu masy BSM ako aj svojvôľa súdu pri vyporiadavaní BSM, ktoré neberie na zreteľ základné princípy zakotvené v Občianskom zákonníku a samá skutočnosť, že žalovaný vzhľadom na hmotnú núdzu v ktorej sa nachádza nebol a ani nie je schopný sumu na vyporiadanie BSM vyplatiť, čo ho stavia do existenčných problémov, tak v uvedenom rozsahu sa jednotlivé súdy vôbec nevyjadrovali a svojvôľu svojich rozhodnutí nejakým spôsobom relevantne nezdôvodnili. Aj v danom prípade trváme na podanej sťažnosti v celom rozsahu.

Záverom uvádzame, že na podanej sťažnosti tak ako bola táto prijatá do konania trváme v celom rozsahu pričom vyjadrenia žalovaných súdov v danom smere nevyniesli žiadne ďalšie skutočnosti, ktoré by mohli porušenie práva na spravodlivé súdne konanie

v naznačených rovinách akýmkoľvek spôsobom spochybňovať. Zároveň žiadame aby Ústavný súd rozhodol o odklade vykonateľnosti napadnutých rozhodnutí nakoľko v danom smere je voči sťažovateľovi vedené exekučné konanie a jeho výkonom by mohlo dôjsť k predaju nehnuteľnosti v ktorej sťažovateľ býva a ktorá bola predmetom vyporiadania BSM.“

7. Krajský súd (vo svojom vyjadrení zo 6. júna 2018, pozn.) a najvyšší súd (vo svojom vyjadrení z 15. júna 2018) súhlasili s upustením od ústneho pojednávania. Podobne sa vyjadril aj sťažovateľ, ktorý vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo svojom vyjadrení zo 16. júla 2018.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

9. Predmetom sťažnosti sú tvrdenia sťažovateľa (uvedené v bode 2), že napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo porušené jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

10. Ústavný súd pri svojom rozhodovaní, vychádzajúc z písomných podaní účastníkov, preskúmal všetky námietky a dôvody sťažovateľa a zistil, že jeho sťažnosť je čiastočne dôvodná.

11. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

12. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

13. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

14. Všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno toto ani iné základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu. Z tohto hľadiska musí všeobecný súd pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania (obdobne napr. III. ÚS 271/05, III. ÚS 78/07). Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej).

15. Ak súd alebo iný orgán koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu alebo inú právnu ochranu. Právo na súdnu a inú právnu ochranu poskytuje ústava každému právu, ktoré je v právnom poriadku Slovenskej republiky upravené a ktorého sa zákonom ustanoveným postupom možno domáhať na súdnom alebo inom orgáne Slovenskej republiky. Obsah práva na súdnu a inú právnu ochranu nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov a iných orgánov. Každé konanie súdu alebo iného orgánu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu alebo inú právnu ochranu (I. ÚS 26/94).

16. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo na prístup k súdu. Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci má pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom pre poskytnutie ochrany

v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (napr. II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05).

17. Námieta sťažovateľa týkajúca sa ním tvrdeného porušenia označených práv (bod 1) napadnutým uznesením najvyššieho súdu je založená na argumente, že ak najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľa bez toho, aby sa zaoberal prípustnosťou a dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, zatiaľ čo zákaz kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania nevyplýva zo zákona, je takéto rozhodnutie protiústavné.

18. Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že jeho úlohou nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Ústavný súd je v súlade so svojou všeobecnou právomocou vyjadrenou v čl. 124 ústavy súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Táto právomoc spolu s právomocou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy mu umožňuje preskúmať aj napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov, avšak iba z hľadiska, či tieto rozhodnutia, resp. v nich vyslovené závery sú alebo nie sú v súlade s ústavno-procesnými zásadami upravenými v ústave.

19. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré im predchádzali, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

20. Z tohto hľadiska pristúpil ústavný súd k preskúmaniu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia okrem iného uviedol:

„10. V danom prípade žalovaný prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a zároveň aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

11. Z ustanovení CSP, ktoré sa vzťahujú na dovolacie konanie, nevyplýva jednoznačne, či prichádza do úvahy súbežné uplatnenie prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP, ako aj v zmysle § 421 CSP.

12. Veľký senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktorého právny názor je pre senáty najvyššieho súdu záväzný (§ 48 ods. 3 veta prvá CSP), v uznesení z 19. apríla 2017 sp. zn. I V Cdo 2/2017, dospel k záveru, že kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle § 420 a § 421 CSP je neprípustná. Ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa oboch uvedených ustanovení, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP. Ak sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené v § 420 písm. a/ až f/ CSP, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste.

13. Najvyšší súd, riadiac sa právnymi závermi vyjadrenými v označenom rozhodnutí veľkého senátu, skúmal prípustnosť dovolania žalovaného len podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP (nezaoberal sa teda prípustnosťou jeho dovolania z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ CSP).“

21. V kontexte sťažostnej argumentácie sťažovateľa je predmetom posúdenia zo strany ústavného súdu otázka, či je z ústavného hľadiska udržateľný taký prístup najvyššieho súdu ako súdu rozhodujúceho o dovolaní, v zmysle ktorého ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa ustanovenia § 420 CSP, ako aj § 421 CSP, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP.

22. Vzhľadom na nejednotnosť názorov ústavného súdu prijal k tejto otázke ústavný súd uznesením č. k. Plz. ÚS 1/2018-22 z 25. apríla 2018 zjednocujúce stanovisko, ktorým sú jednotlivé senáty podľa § 6 poslednej vety zákona o ústavnom súde pri rozhodovaní v ďalších obdobných veciach viazané:

„Pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku, ako aj § 421 Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 Civilného sporového poriadku, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Rovnako, pokiaľ sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené § 420 písm. a) až f) Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“

23. Prijaté zjednocujúce stanovisko ústavného súdu je plne aplikovateľné aj v prerokovávanej veci, ústavný súd sa s ním v plnom rozsahu stotožňuje a v podrobnostiach naň odkazuje.

24. Ústavný súd tiež v tejto súvislosti poznamenáva, že zo strany najvyššieho súdu medzičasom došlo k zrevidovaniu stanoviska vysloveného v uznesení veľkého senátu občianskoprávneho kolégia z 19. apríla 2017 sp. zn. 1 V Cdo 2/2017, a to uznesením veľkého senátu občianskoprávneho kolégia z 21. marca 2018 sp. zn. 1 V Cdo 1/2018, v ktorom najvyšší súd vyslovil, že kumulácia dovolacích dôvodov podľa § 420 a § 421 CSP je prípustná.

25. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd uzatvára, že pokiaľ sťažovateľ v podanom dovolaní uplatnil súbežne dôvody prípustnosti dovolania podľa § 420 ods. 1 písm. f) CSP, ako aj podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP a najvyšší sa v napadnutom uznesení pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzil len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 ods. 1 písm. f) CSP, porušil tým základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

26. Keďže napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd toto uznesenie zrušil (čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde) a vrátil mu vec na ďalšie konanie [čl. 127 ods. 2 v spojení s § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde; bod 2 výroku tohto nálezu]. V ďalšom konaní bude najvyšší súd viazaný vysloveným právnym názorom ústavného súdu (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde).

27. Vecným zaobraním sa sťažnosťou vo vzťahu k namietanému rozsudku krajského súdu ústavnému súdu bráni princíp subsidiarity vyjadrený v čl. 127 ods. 1 in fine ústavy, a preto rešpektujúc zásadu vlastného sebaobmedzenia a zdržanlivosti (PL. ÚS 3/09, I. ÚS 76/2011, PL. ÚS 95/2011), ústavný nepovažoval za potrebné zaoberať sa namietaným rozsudkom krajského súdu, ktorý bude predmetom posúdenia zo strany najvyššieho súdu po vrátení veci na ďalšie konanie. Ústavný súd v tejto súvislosti prihliadol aj na zásadu minimalizovania zásahov do právomoci iných orgánov verejnej moci, keďže nálezom zrušujúcim rozhodnutie o poslednom procesnom prostriedku, ktorý zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje, sa vytvoril priestor na ochranu namietaného porušenia týchto práv v rámci sústavy všeobecných súdov (obdobne pozri napr. IV. ÚS 128/07).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd sťažnosti vo zvyšnej časti nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

III.

28. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, finančné zadosťučinenie.

29. Sťažovateľ požadoval finančné zadosťučinenie v sume 12 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Ústavný súd však finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nepriznal, pričom vychádzal z toho, že okrem vyslovenia porušenia označených práv

sťažovateľa sa v konaní náprava dosiahne najmä zrušením napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a vrátením veci na ďalšie konanie (bod 4 výroku tohto nálezu).

30. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovateľ si uplatnil trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia v celkovej výške 520,67 € za tri úkony právnej služby vrátane 20 % DPH (prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie sťažnosti a vyjadrenie).

31. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2017, ktorá bola 921 €. Sťažovateľovi, ktorý bol vo veci namietaných porušení práv úspešný, vznikli trovy konania z dôvodu jeho právneho zastúpenia advokátom v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Ústavný súd priznal odmenu za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti), a to za každý úkon po 153,50 €, čo spolu s paušálnou náhradou niektorých hotových výdavkov 2 x 9,21 € za každý úkon právnej služby predstavuje sumu 325,42 €. Keďže právny zástupca sťažovateľa je aj platcom DPH, uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH a režijného paušálu boli teda priznané v celkovej sume 390,50 €. Ústavný súd nepriznal sťažovateľovi odmenu za úkon – vyjadrenie zo 16. júla 2018, ktorý nepovažoval za účelný, keďže v ňom neuviedol žiadnu inú argumentáciu okrem tej už uvedenej v sťažnosti.

32. Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde).

33. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. augusta 2018